

Spotlight op VET

BELGIË

VET in België (BE-DE)

Burgers hebben in België toegang tot drie verschillende stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding (VET): het Vlaamse (BE-FL), het Franstalige (BE-FR) en het Duitstalige (BE-DE). In het BE-DE-stelsel is de Duitstalige Gemeenschap verantwoordelijk voor onderwijs, opleiding en werkgelegenheid.

Formeel VET wordt aangeboden op hoger secundair, postsecundair en tertiair niveau. Hoger secundair beroepsonderwijs is toegankelijk vanaf de leeftijd van 14 jaar, duurt vier jaar en wordt aangeboden in de vorm van leren op school (nationaal aangeduid als 'voltijds onderwijs'); vanaf de leeftijd van 15 jaar wordt het ook aangeboden in de vorm van duaal leren, waarbij leren op de werkplek wordt gecombineerd met leren op school. Deze opties omvatten:

- technische programma's voor leren op school (ISCED 2-3) die leiden tot een diploma hoger secundair onderwijs en een VET-kwalificatie;
- beroepsgerichte programma's voor leren op school (ISCED 2-3) die meer praktijkgericht zijn en focussen op de voorbereiding van leerlingen op toetreding tot de arbeidsmarkt. Deze programma's leiden alleen tot een VET-kwalificatie, maar afgestudeerden kunnen een eenjarig hoger secundair programma volgen (nationaal aangeduid als 'zevende jaar') dat wordt afgesloten met een diploma hoger secundair onderwijs en toegang biedt tot tertiair onderwijs.

Leerlingen kunnen van het ene traject naar het andere overstappen of zelfs doorstromen naar algemeen onderwijs. Een andere optie zijn de driejarige programma's voor het leerlingwezen (ISCED 3) die door de regionale opleidingsaanbieder IAWM (*Institut für Aus- und Weiterbildung im Mittelstand und in kleinen und mittleren Unternehmen*) worden aangeboden aan leerlingen vanaf 15 jaar, en die opleiden voor een kwalificatie als vakbekwame werknemer. Deze programma's bestaan uit één dag per week algemene, beroepsgerichte en praktische vakken op school en vier dagen leren op de werkplek op basis van een contract. Programma's voor het leerlingwezen zijn erg populair in BE-DE. Ze staan maatschappelijk hoog aangeschreven en worden door veel belanghebbenden ondersteund.

Afgestudeerden van VET-programma's in het hoger secundair onderwijs kunnen postsecundaire VET-programma's volgen. Het 3,5-jarige verpleegkundeprogramma leidt tot een diploma hoger secundair onderwijs (ISCED 4), dat toegang biedt tot tertiair onderwijs. Afgestudeerden van hoger secundair beroepsonderwijs die een bepaald niveau van

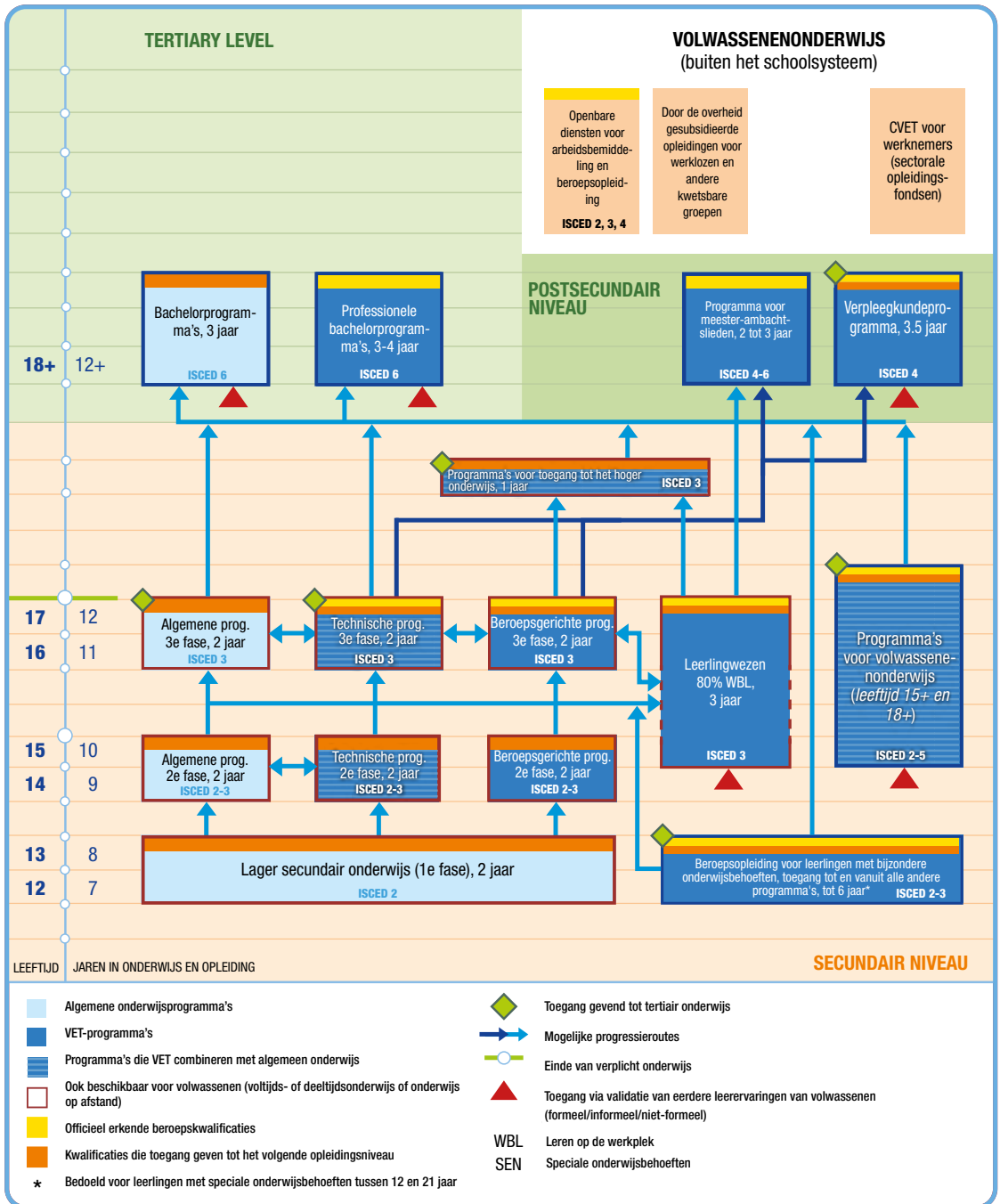
beroepservaring hebben bereikt, kunnen deelnemen aan het twee- tot driejarige programma voor meester-ambachtslieden (ISCED 4-6), dat hen kwalificeert om een zelfstandig beroep uit te oefenen en zelf leerlingen op te leiden.

Op tertiair niveau hebben leerlingen toegang tot drie- tot vierjarige professionele bachelorprogramma's (ISCED 6), die worden aangeboden op verschillende beroepsgebieden, zoals leraar in het basisonderwijs of accountant. Afgestudeerden die een masterdiploma willen behalen, kunnen een masterprogramma volgen aan een universiteit van een andere gemeenschap of in een van de buurlanden.

VET-programma's voor leerlingen van 12 tot 21 jaar met speciale onderwijsbehoeften (SEN) duren maximaal zes jaar en leiden tot een kwalificatie op niveau ISCED 2 en 3. Er zijn individueel aangepaste programma's, maar leerlingen die het curriculum van formele programma's volgen, kunnen dezelfde certificaten behalen als in het reguliere systeem en ook het recht op toegang tot hoger onderwijs verkrijgen.

Volwassenenonderwijs is gedeeltelijk toegankelijk vanaf de leeftijd van 15 jaar (afzonderlijke modules/vakken, bijvoorbeeld vreemde talen) en volledig vanaf de leeftijd van 18 jaar. Deelnemers kunnen een erkend diploma, kwalificatie of (VET-)certificaat verkrijgen op niveau ISCED 2-5. Programma's voor volwassenen worden aangeboden via het formele onderwijsstelsel en door publieke en particuliere VET-aanbieders. De openbare dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding ADG (*Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft*) biedt beroepsopleidingen aan, waarbij leerlingen gedeeltelijke of volledige kwalificaties kunnen behalen of in specifieke vakgebieden kunnen worden opgeleid. Dergelijke opleidingen zijn voornamelijk gericht op werkzoekenden en werknemers en worden soms aangeboden in samenwerking met publieke of particuliere VET-aanbieders.

VET in het Belgische onderwijs- en opleidingssysteem (BE-DE)

NB: De verwijzing naar ISCED-P 2011 en het EKK is nog niet uitgevoerd. De ééncijferige ISCED-2011-code die in de grafiek wordt gebruikt, wordt bepaald door het ministerie van Onderwijs van de Duitstalige Gemeenschap.

Bron: Cedefop en ReferNet België, 2024.

VET in België (BE-FL)

Burgers hebben in België toegang tot drie verschillende stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding (VET): het Vlaamse (BE-FL), het Franstalige (BE-FR) en het Duitstalige (BE-DE). In het BE-FL-stelsel is de Vlaamse regering verantwoordelijk voor onderwijs, opleiding en werkgelegenheid in Vlaanderen.

VET begint op de leeftijd van 14 jaar in de vorm van leren op school (nationaal aangeduid als 'voltijds onderwijs'); vanaf de leeftijd van 15 jaar wordt het ook aangeboden in de vorm van duaal leren, waarbij leren op de werkplek wordt gecombineerd met leren op school. De vierjarige VET-programma's voor hoger secundair onderwijs zijn:

- technische programma's (ISCED 3), waarin technisch-theoretische lessen en praktische lessen worden gecombineerd. Deze programma's leiden tot een diploma hoger secundair onderwijs en een VET-kwalificatie;
- beroepsopleidingsprogramma's (ISCED 3), die meer praktijkgericht zijn. Deze programma's leiden alleen tot een beroepskwalificatie en zijn rechtstreeks gericht op werk. Na succesvolle afronding van een extra jaar (vervolgberoepsopleiding) wordt een diploma hoger secundair onderwijs uitgereikt.

Na twee jaar hoger secundair beroepsonderwijs kunnen leerlingen van het ene traject naar het andere overstappen of zelfs doorstromen naar algemeen onderwijs. Een andere optie is een twee- tot driejarig programma voor het leerlingwezen (ISCED 2- 3), dat vanaf de leeftijd van 15 jaar wordt aangeboden. Leerlingen volgen algemene en technische vakken in een SYNTRA-opleidingscentrum (één of twee dagen per week) en leren op een werkplek (drie of vier dagen per week) op basis van een leercontract. Afgestudeerden ontvangen een beroepskwalificatie en een diploma van hoger secundair onderwijs.

Deze beroepsopleidingen voor het hoger secundair onderwijs worden momenteel hervormd en vanaf het schooljaar 2025/26 zal een nieuw duaal leertraject volledig zijn ingevoerd en toegankelijk zijn.

Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften (SEN) in de leeftijd van 12 tot 21 jaar kunnen VET-programma's volgen die leiden tot een kwalificatie op niveau ISCED 2 of 3. Er zijn individueel aangepaste programma's,

maar leerlingen die het reguliere curriculum van formele programma's volgen, kunnen dezelfde certificaten behalen en ook toegang tot hoger onderwijs verkrijgen.

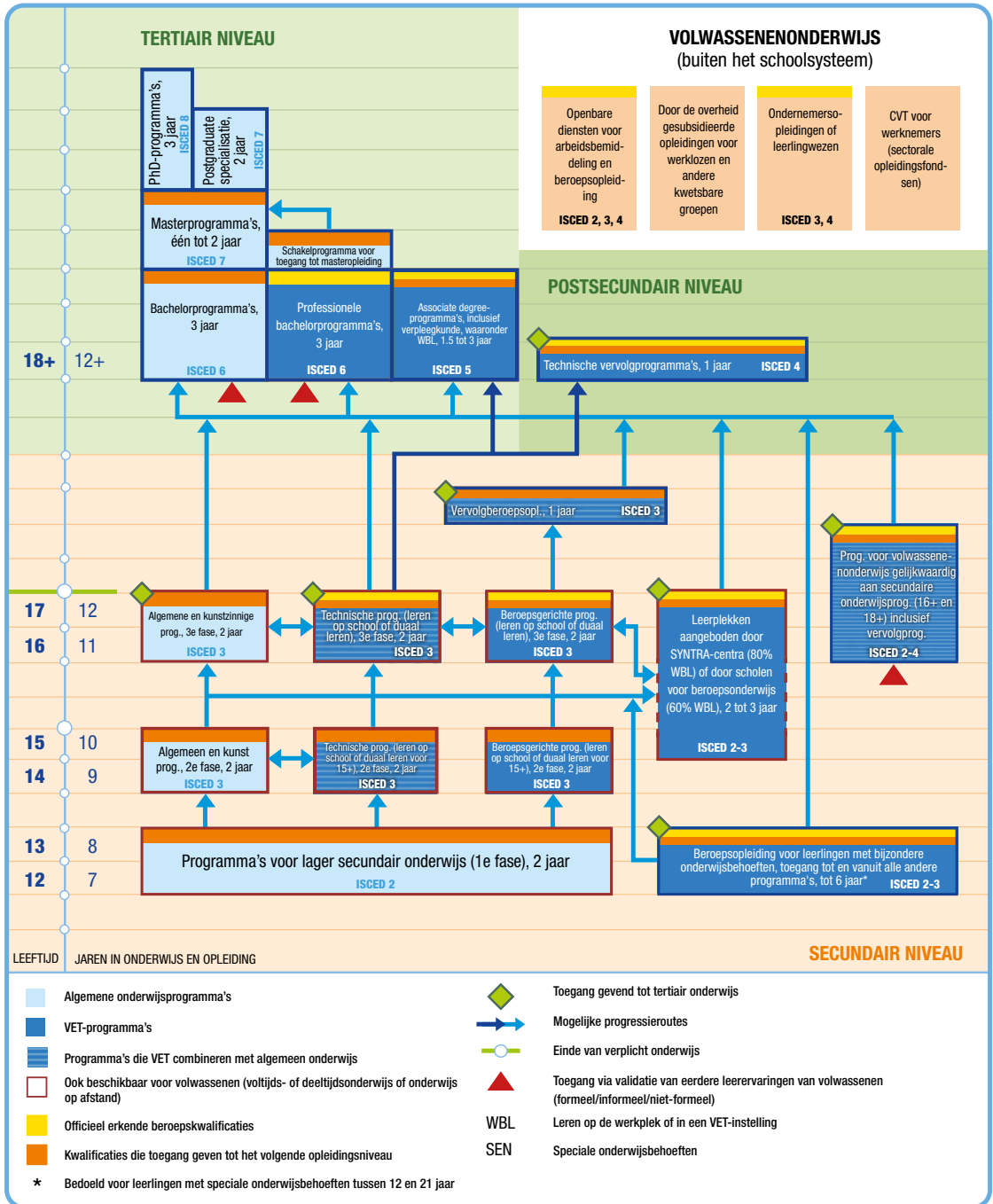
Leerlingen vanaf 18 jaar kunnen kiezen uit een breed scala aan programma's die leiden tot ISCED 2-4; een deel van deze programma's is ook toegankelijk vanaf de leeftijd van 16 jaar. De programma's worden aangeboden via het formele systeem voor volwassenenonderwijs en door publieke en particuliere VET-aanbieders. Ze omvatten opleidingsprogramma's voor ondernemerschap en bieden de mogelijkheid om een diploma hoger secundair onderwijs te behalen.

Op postsecundair niveau worden aan leerlingen die een technische programma hebben afgerond, eenjarige technische vervolprogramma's (ISCED 4) aangeboden, waarin ze grondige kennis en vaardigheden op hun vakgebied kunnen opdoen, alsook de mogelijkheid krijgen om het diploma hoger secundair onderwijs te behalen.

Op tertiair niveau worden associate degree-programma's (ISCED 5) aangeboden door hogescholen, terwijl het verpleegkundeprogramma plaatsvindt in scholen voor voltijds secundair onderwijs. De programma's zijn toegankelijk voor afgestudeerden van alle VET-programma's in het hoger secundair onderwijs en duren anderhalf tot twee jaar, met uitzondering van het verpleegkundeprogramma, dat drie jaar duurt. Professionele bachelorprogramma's (ISCED 6) duren drie jaar en afgestudeerden kunnen na het volgen van een eenjarig schakelprogramma doorstromen naar een algemene een- tot tweejarige masteropleiding (ISCED 7). Hoger onderwijs is voor volwassenen toegankelijk als voltijds- en deeltijdtraject of in de vorm van afstandsonderwijs.

Buiten het formele onderwijssysteem worden beroepsopleidingen aangeboden aan werkzoekenden, werknemers en ondernemers. Deze opleidingen leiden tot gedeeltelijke of volledige beroepskwalificaties of hebben betrekking op specifieke vakgebieden, zoals ondernemerschapsopleidingen. Ze worden aangeboden door het Vlaams agentschap voor ondernemersopleidingen Syntra, door particuliere VET-aanbieders of door de Vlaamse openbare dienst voor arbeidsbemiddeling VDAB.

VET in het Belgische onderwijs- en opleidingssysteem (BE-FL)

NB: ISCED-P 2011. De toewijzing van programma's aan de ISCED-classificatie wordt momenteel herzien. Om die reden wordt alleen het eerste cijfer in de ISCED-codering weergegeven.

De EKK-niveaus zijn momenteel voorwerp van discussie.

Bron: Cedefop en ReferNet België, 2024.

VET in België (BE-FR)

Burgers hebben in België toegang tot drie verschillende stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding (VET): het Vlaamse (BE-FL), het Franstalige (BE-FR) en het Duitstalige (BE-DE). In het Franstalige deel van België is het ministerie van de Franse Gemeenschap verantwoordelijk voor het formele onderwijs, met inbegrip van het beroepsonderwijs (nationaal aangeduid als 'kwalificerend onderwijs'), in samenwerking met schoolbesturen. Het Waals Gewest is verantwoordelijk voor het systeem van beroepsonderwijs en werkgelegenheid; in Brussel houden respectievelijk de COCOF en het Brussels Gewest toezicht op deze gebieden.

VET begint op de leeftijd van 14 jaar in de vorm van leren op school (nationaal aangeduid als 'voltijds onderwijs'). VET wordt aangeboden voor leerlingen vanaf de leeftijd van 15 jaar in de vorm van duale programma's (nationaal aangeduid als 'deeltijdprogramma's'), die plaatsvinden op school of bij een opleidingsaanbieder en bij een bedrijf op basis van een contract. Hoger secundair beroepsonderwijs omvat vierjarige programma's, bestaande uit:

- technische of kunstzinnige kwalificatieprogramma's (ISCED 3) die leiden tot diploma's in het hoger secundair onderwijs, alsook beroepsopleidingen, bijvoorbeeld voor administratief medewerker en automatiseringstechnicus. Afgestudeerden hebben rechtstreeks toegang tot tertiair onderwijs;
- beroepskwalificatieprogramma's (ISCED 3), die meer praktijkgericht zijn en rechtstreeks gericht zijn op werk. Deze programma's leiden tot een VET-kwalificatie, zoals assistent-slager.

Na twee jaar hoger secundair beroepsonderwijs kunnen leerlingen van het ene traject naar het andere overstappen of zelfs doorstromen naar algemeen onderwijs. Een andere optie is een programma voor het leerlingwezen (ISCED 3), dat toegankelijk is voor leerlingen van 15 tot 25 jaar. Deze programma's voor alternerend leren bestaan uit één of twee dagen leren op het opleidingscentrum en drie of vier dagen werken op een werkplek op basis van een contract. Deze opleidingsaanbieders zijn:

- IFAPME, het Waals instituut voor alternerende opleiding, zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen voor het Waals Gewest;
- SFPME, de opleidingsdienst voor kleine en middelgrote ondernemingen in Brussel.

Afgestudeerden kunnen de arbeidsmarkt betreden of doorstromen naar ondernemersopleidingen of naar opleidingen voor leidinggevende en coördinerende functies die buiten het formele onderwijssysteem worden aangeboden aan volwassenen vanaf 18 jaar.

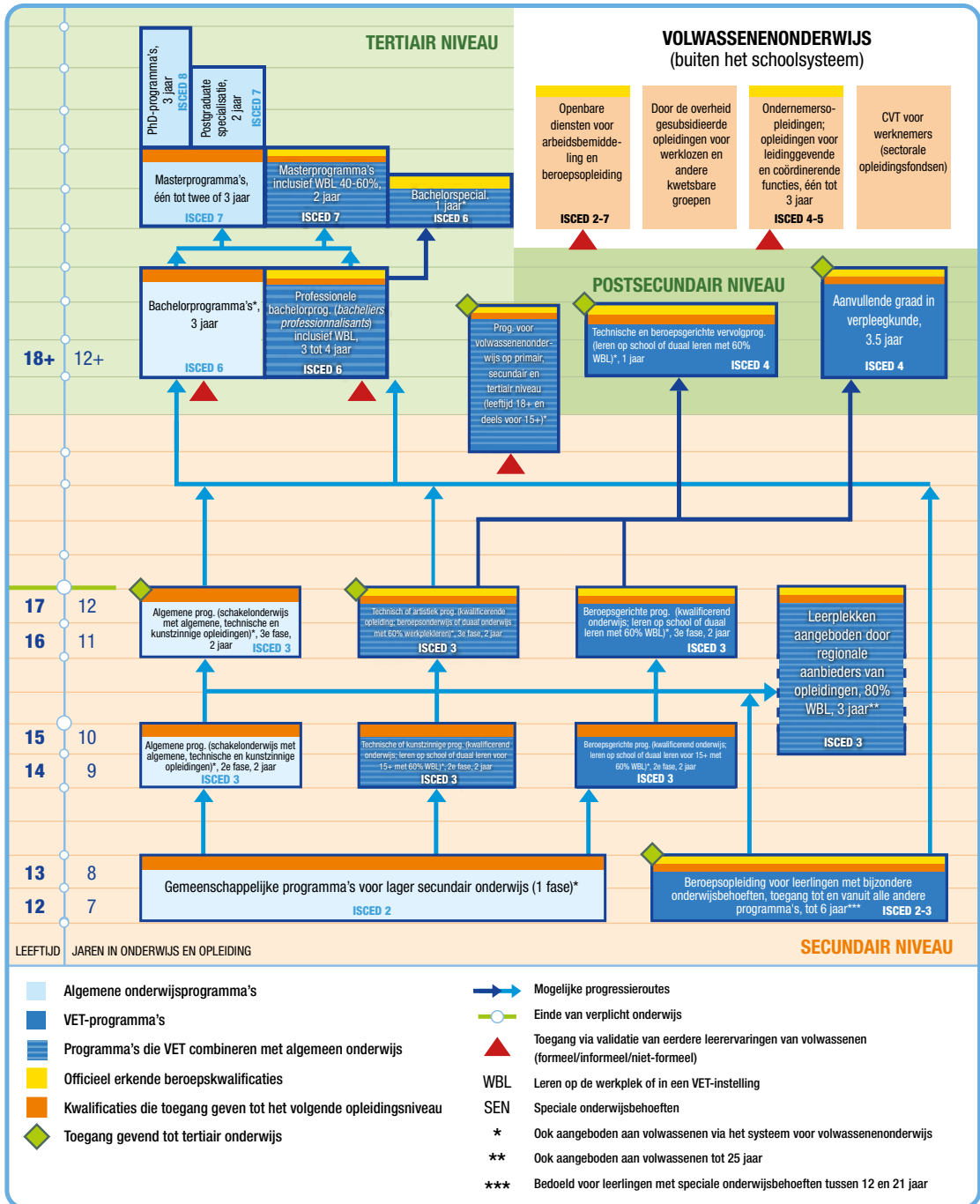
Leerlingen tussen 12 en 21 jaar met speciale onderwijsbehoeften (SEN) kunnen individueel aangepaste programma's volgen, maar leerlingen die het reguliere curriculum van formele programma's volgen, kunnen dezelfde certificaten behalen (ISCED 2-3) en ook toegang tot hoger onderwijs verkrijgen.

Op postsecundair niveau bieden eenjarige technische en beroepsgerichte vervolgp programma's (ISCED 4) een specialisatie in het aanverwante beroepsgebied en toegang tot tertiair onderwijs. Het 3,5-jarige verpleegkundeprogramma leidt tot een diploma hoger secundair onderwijs (ISCED 4), dat toegang biedt tot tertiair onderwijs.

Op tertiair niveau worden drie- tot vierjarige professionele bachelorprogramma's (ISCED 6) aangeboden die toegankelijk zijn voor personen met een diploma hoger secundair onderwijs. Afgestudeerden kunnen doorstromen naar een eenjarige bachelorspecialisatie (ISCED 6) of een tweejarig masterprogramma (ISCED 7); ze kunnen ook direct de arbeidsmarkt betreden.

Het systeem voor volwassenenonderwijs biedt formele onderwijsprogramma's op de niveaus ISCED 1-7 en bevat dezelfde kwalificaties als het 'reguliere' systeem. Het biedt ook specifieke kwalificaties die alleen in dit systeem beschikbaar zijn. De programma's zijn modulair opgebouwd en de opleidingen worden aangeboden volgens een flexibel tijdschema. Het systeem is toegankelijk voor alle volwassenen, ongeacht de initiële onderwijsloopbaan, en is dus het belangrijkste omscholings-, bijscholings- en tweedekansmechanisme van het formele onderwijssysteem. Regionale openbare diensten voor arbeidsbemiddeling en/of openbare aanbieders van beroepsopleidingen organiseren beroepsopleidingen die leiden tot gedeeltelijke of volledige kwalificaties of die betrekking hebben op specifieke vakgebieden, zoals het leren van talen. Deze openbare diensten zijn FOREM (*Office Wallon de l'emploi et de la formation*) in Wallonië en *Bruxelles Formation* in Brussel. De validatie van eerdere leerervaringen van volwassenen (formeel/informeel/niet-formeel) is goed ontwikkeld in BE-FR en wordt aangeboden aan werkzoekenden en werknemers, alsook aan volwassenen en studenten in het hoger onderwijs.

VET in het Belgische onderwijs- en opleidingssysteem (BE-FR)

NB: ISCED-P 2011. De toewijzing van programma's aan de ISCED-classificatie wordt momenteel herzien. Om die reden wordt alleen het eerste cijfer in de ISCED-codering weergegeven. De EKK-niveaus zijn momenteel voorwerp van discussie.
Bron: Cedefop en ReferNet België, 2024.

Onderscheidende kenmerken van VET

Het Belgische VET-systeem kent een groot aantal verantwoordelijke instanties, verdeeld over de drie gewesten (Vlaanderen, Brussel en Wallonië) en de drie gemeenschappen (de Vlaamse, Franstalige en Duitstalige), die elkaar overlappen maar niet samenvallen. Elke gemeenschap heeft daarom een eigen onderwijssysteem en burgers hebben toegang tot drie verschillende stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding (VET): het Vlaamse (BE-FL), het Franstalige (BE-FR) en het Duitstalige (BE-DE). Brussel is een apart geval, aangezien daar een BE-FR-stelsel en een BE-FL-stelsel naast elkaar bestaan. Bovendien is het schoolsysteem opgesplitst in meerdere netwerken (openbaar en gesubsidieerd particulier onderwijs), die ieder gemeenschappelijke doelstellingen moeten nastreven, zoals certificering, beroepsprofielen en VET-normen, terwijl zij binnen hun eigen organisatie toch een zekere mate van autonomie genieten. Ondanks het feit dat meerdere instanties verantwoordelijk zijn voor onderwijs, opleiding en werkgelegenheid, is er op nationaal niveau politieke consensus over specifieke kwesties, zoals de definitie van de leerplichtige leeftijd: deze begint op de leeftijd van 5 jaar en duurt tot 18 jaar.

VET is gedecentraliseerd in België, maar dit is misschien wel het sterkst het geval in de Franse Gemeenschap. Het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap worden vertegenwoordigd door hetzelfde parlement en dezelfde regering – en dus hetzelfde bestuur – terwijl deze organen in BE-FR verdeeld zijn over de gewesten en de gemeenschap. Hierdoor is er een grotere behoefte aan samenwerking in het veld. Deze samenwerking komt tot uiting in verschillende overeenkomsten, zoals de Franstalige dienst voor beroepen en kwalificaties (SFMQ, Service francophone des métiers et qualifications), die het resultaat is van een samenwerkingsovereenkomst⁽¹⁾ tussen de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF, Brussel). De SFMQ brengt actoren samen die actief zijn op het gebied van werkgelegenheid, beroepsonderwijs en -opleiding en de validering van vaardigheden. De SFMQ stelt opleidingsprofielen vast waarin de leerresultaten worden beschreven die nodig zijn om deze kerntaken te kunnen uitvoeren, en neemt deel aan de inventarisatie van kwalificaties binnen het nationale kwalificatiekader. Het stelsel in de Duitstalige Gemeenschap is anders. Sommige regionale competenties zijn hier gekoppeld aan werkgelegenheid.

De pluraliteit van politieke actoren kan leiden tot uiteenlopende politieke prioriteiten en strategieën in

het land. Het beleid is geformaliseerd in verschillende overheidsstrategieën en -plannen die in elk gewest zijn opgesteld en die betrekking hebben op aspecten zoals talenonderwijs, nieuwe technologieën, duurzame werkgelegenheid, opleidingen voor jongeren of de afstemming van vaardigheden van arbeidskrachten op de behoeften van de arbeidsmarkt. Hoewel er voorbeelden zijn van krachtige samenwerking binnen de afzonderlijke gemeenschappen, verloopt de samenwerking tussen de gemeenschappen voornamelijk via informele gesprekken. Over bepaalde onderwerpen (bijvoorbeeld de COVID-19-crisis, die heeft geleid tot verdere samenwerking op het gebied van onderwijs) of wanneer er consensus moet worden bereikt (bijvoorbeeld over in te nemen standpunten op EU-niveau), wordt op een meer gecoördineerde manier gecommuniceerd. Er zijn echter ook enkele gemeenschappelijke referentiepunten voor het land. In het [nationale hervormingsprogramma voor 2023](#) wordt als gemeenschappelijk doel gesteld om de prestaties en inclusiviteit van de onderwijs- en opleidingssystemen van het land te verbeteren en discrepanties tussen vraag en aanbod van vaardigheden beter aan te pakken.

De sociale partners zijn van strategisch belang in het Belgische VET-systeem. Over strategie, beleid en alle maatregelen met betrekking tot werkgelegenheid en VET wordt onderhandeld met de sociale partners, wat leidt tot formele sectorale overeenkomsten. De sociale partners zijn via raamovereenkomsten ook rechtstreeks betrokken bij de organisatie van programma's voor alternerend leren en werken en permanente beroepsopleiding.

Leerlingen die het onderwijssysteem verlaten zonder een certificaat/diploma van het secundair onderwijs, hebben de mogelijkheid om naar het volwassenenonderwijs te gaan. Dit is een parallel, gemodulariseerd, formeel onderwijssysteem dat volwassenen in alle gemeenschappen in staat stelt academische en professionele kwalificaties te behalen op primair en secundair niveau en, behalve in BE-FL, ook op tertiair niveau. Het systeem neemt een centrale plaats in bij een leven lang leren omdat het ervoor zorgt dat bij het volgen van een leertraject dat leidt tot kwalificaties die overeenkomen met via voltijds onderwijs behaalde kwalificaties, vaardigheden worden erkend die zijn verworven door middel van formeel, niet-formeel of informeel leren.

(1) Samenwerkingsovereenkomst tussen de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie (Brussel) inzake de Franstalige dienst voor beroepen en kwalificaties, 29/10/15.

Belangrijkste problemen en beleidsmaatregelen

Ondanks de verschillende sociaaleconomische en onderwijskundige contexten in België staan de VET-systemen voor veel vergelijkbare uitdagingen.

Het naast elkaar bestaan van drie officiële talen blijft in alle gewesten een belangrijke uitdaging en heeft ook gevolgen voor de interregionale mobiliteit. Kennis van de instructietaal is een belangrijk aspect binnen het VET, met name voor een betere integratie van nieuwkomers. Om aan deze behoefte te voldoen, krijgen werkzoekenden in Brussel taalcheques aangeboden om hun taalvaardigheden en hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren. In Wallonië biedt Le Forem financiële steun voor het leren van Nederlands, Engels en Duits en geïnteresseerde kandidaten kunnen ook een aanvraag indienen om tijdens het schooljaar meteen na hun diplomering in het hoger secundair onderwijs een jaar of een semester in het buitenland te verblijven. Werkzoekenden kunnen een taal (nl, en, de) leren door middel van intensieve modules of immersie (onderdompeling), of zelfs via afstandsleren.

Een leven lang leren vormt een grote uitdaging, aangezien de deelname aan volwassenenonderwijs en permanente educatie en opleiding in België relatief laag blijft. Er zijn verschillende maatregelen genomen op regionaal en gemeenschapsniveau, zoals het actieplan [Koers zetten naar een lerend Vlaanderen](#) (2021), dat tot doel heeft de deelname van volwassenen aan (niet-)formeel leren tegen 2030 te vergroten. Met de [Go4Brussels-strategy 2030](#), werken de Brusselse regering en de sociale partners samen om de kwaliteit en arbeidsmarktrelevantie van de mogelijkheden op het gebied van een leven lang leren te verbeteren. Vanaf 2023 is er ook in Vlaanderen een [individueel opleidingsstegoed](#) beschikbaar om een leven lang leren te stimuleren. Het [Belgische herstel- en veerkrachtplan](#) richt zich op volwassenenonderwijs, met bijzondere aandacht voor de vaardigheden die nodig zijn voor de digitale en de groene transitie, en legt tevens de nadruk op de integratie van kansarme groepen.

De COVID-19-crisis heeft de behoefte aan digitale transformatie op het gebied van opleidingen en arbeidsmarkten onderstreept. Door een gebrek aan apparatuur en adequate competenties op het gebied van afstandsonderwijs bij leerkrachten en leerlingen, ging het aanbieden van afstandsonderwijs gepaard met problemen. De gemeenschappen hebben verschillende maatregelen ingevoerd om deze uitdagingen het hoofd te bieden. In BE-FR ontwikkelden aanbieders nieuwe cursussen om [leerkrachten te helpen zich aan te passen aan het online lesgeven](#). Ook werd ondersteuning geboden door het ter beschikking stellen van de leerplatforms Ma Classe en Happi, alsook door middel

van een reeks webinars, pedagogische handleidingen en het onderwijsplatform 'e-classe' voor docenten. In Vlaanderen werden leerkrachten ondersteund via [KlasCement](#), een portaal met lesmateriaal en leermiddelen. Pedagogische begeleidingsdiensten ondersteunden onderwijsinstellingen ook door hen te helpen nieuwe technieken toe te passen en de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. De Vlaamse overheid ontwikkelde [Digisprong](#), een totaalplan om alle aspecten van digitalisering in het onderwijs aan te pakken, waaronder digitale infrastructuur en specifieke scholing van leerkrachten. In 2022 heeft de Vlaamse regering een decreet aangenomen tot regeling van structureel afstandsonderwijs in het secundair onderwijs. Deze veranderingen zullen naar verwachting op lange termijn gevolgen hebben voor de onderwijsmethoden. Vanuit een breder perspectief beogen initiatieven zoals [GO4Brussels 2030](#) en [Digital Wallonia](#) te bouwen aan de toekomst van werk.

[De tekorten op de arbeidsmarkt en discrepanties tussen vraag en aanbod van vaardigheden hebben in 2022 een hoog niveau bereikt](#). Er is sprake van een toenemend tekort aan arbeidskrachten, zowel voor laag- als voor hooggeschoilde beroepen. De tekorten zijn het grootst in de gezondheidszorg, de ICT-sector, professionele, technische en wetenschappelijke beroepen, catering en in beroepen die specifieke groene vaardigheden vereisen. Andere wettelijke kaders als gevolg van beleidskeuzes kunnen leiden tot complicaties voor leerlingen, studenten of werkgevers die op zoek zijn naar interregionale onderwijsmobiliteit. Het gebrek aan relevante vaardigheden voor de groene transitie leidt tot knelpunten bij de transitie die nodig is voor de economie. In reactie hierop zijn al verschillende maatregelen genomen, zoals de [impuls om tekorten op te lossen \(Coup de poing pénuries\)](#) die in Wallonië wordt aangeboden en waarmee snel kan worden gereageerd op ernstige tekorten waarmee bedrijven te maken krijgen; de invoering van een [financiële stimulans voor leerlingen die een opleiding voor tekortberoepen volgen](#) (BE-FR); de goedkeuring van de [STEM-agenda 2030](#) (2021), die tot doel heeft meer leerlingen aan te trekken voor onderwijs en opleiding op het gebied van wetenschappen, technologie, techniek en wiskunde; en het [voorstel voor een strategie op hoog niveau ter ondersteuning van de Vlaamse transitie naar groene vaardigheden](#), dat in 2023 werd gepubliceerd.

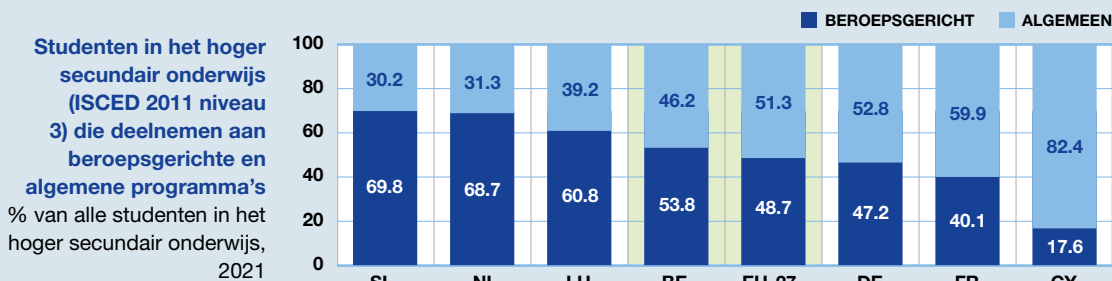
De jeugdwerkloosheid blijft een belangrijk punt van zorg voor de Belgische autoriteiten, een uitdaging die door de COVID-19-crisis is verergerd. Duaal onderwijs wordt vaak gestimuleerd als een maatregel om

inactiviteit onder jongeren te verminderen. Terwijl duaal leren een lange traditie heeft en populair is in BE-DE, heerst er in de andere gewesten bij leerlingen en hun ouders nog steeds een negatieve perceptie van duaal leren, met als gevolg een laag aantal leerlingen in het hoger secundair beroepsonderwijs. De gewesten en gemeenschappen hebben al maatregelen genomen om van duaal leren een aantrekkelijke en succesvolle keuze te maken voor alle leerlingen.

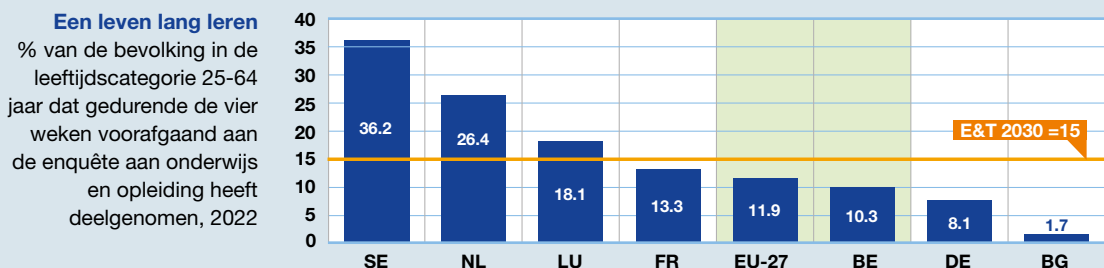
- In BE-FL wordt momenteel een [nieuw duaal leersysteem](#) ingevoerd, dat in het schooljaar 2019/20 van start is gegaan en rond 2025/26 voltooid moet zijn. Het vervangt het huidige systeem van leren en werken, dat veel uitdagingen kende en vaak vooral een 'negatieve' keuze was voor leerlingen die schoolmoe waren. Er zijn verschillende instrumenten en campagnes ontwikkeld om deze nieuwe methode van leren op de werkplek te stimuleren en het doel is om dit systeem uit te breiden naar het hoger en volwassenenonderwijs. Daarnaast zijn in Vlaanderen diverse stimuleringsmaatregelen ontwikkeld om de deelname van leerlingen en ondernemingen aan VET te vergroten.
- Het [Waaals herstelplan \(2021\)](#) bevat een belangrijk onderdeel dat gericht is op de hervorming van het duale leersysteem en op de transformatie ervan tot een uitstekend en aantrekkelijk leertraject. Het [Pact voor uitmuntendheid in het onderwijs](#), geïntroduceerd door de Franse Gemeenschap, heeft als doel de aantrekkelijkheid van het beroepsonderwijs te vergroten door er een traject van uitmuntendheid van te maken. De hervorming van het beroepsonderwijs is alomvattend en heeft onder meer tot doel het beheer van scholen, de bestrijding van schooluitval en de onderwijskundige aanpak van begeleiding te verbeteren. Leerlingen moeten beter ondersteund worden, basiskennis en -vaardigheden beter beheersen en begeleid worden door beter opgeleide leerkrachten.

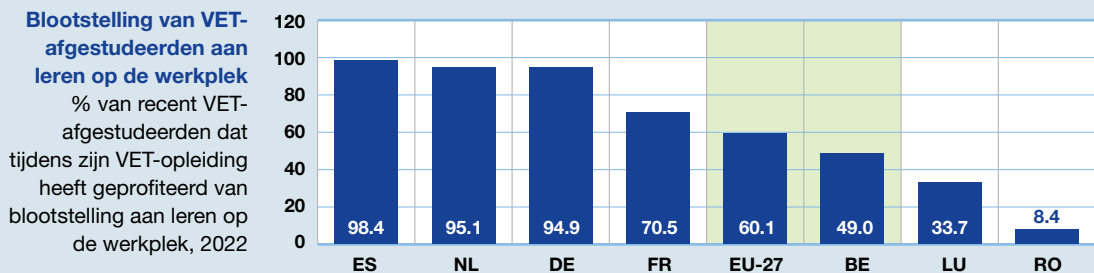
Onderwijs en opleiding in cijfers

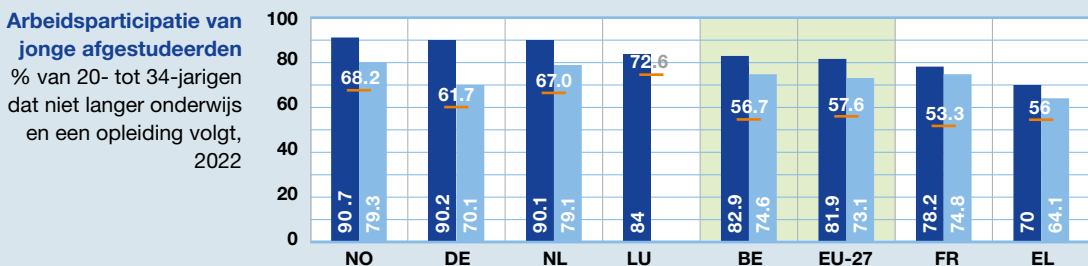
Bron: Berekeningen van Cedefop op basis van de gegevensverzameling van Eurostat, UOE (Unesco, OESO, Eurostat) over onderwijssystemen, datum van extractie 27.6.2023.

Bron: Eurostat, EU-arbeidskrachtenenquête, datum van extractie 14.9.2023.

Bron: Eurostat, EU-arbeidskrachtenenquête, datum van extractie 26.9.2023.

Bron: Eurostat, EU-arbeidskrachtenenquête, datum van extractie 14.9.2023.

Verdere informatie

- Cedefop (2024, nog te verschijnen). *Beroepsonderwijs en -opleiding in België: korte beschrijving*.
- Cedefop. *Tijdslijn van VET-beleid in Europa*.
- Europese Commissie (2023). *Onderwijs- en opleidingsmonitor 2023: België*.
- Eurydice (2023). *Nationale onderwijssystemen: België*.

ReferNet België	
Federale overheid België	
Portaalsites voor onderwijs	Vlaanderen (BE-FL)
	Federatie Wallonië-Brussel (BE-FR)
	Duitstalige gemeenschap (BE-DE)
Federaties	Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO FEB)
	Nationale Arbeidsraad
Statistieken over de arbeids- en opleidingsmarkt	Le Forem: Cijfers en analyses van de werkgelegenheids- en opleidingsmarkt
	WaaIs Instituut voor evaluatie, prognose en statistiek
Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BE-FR/FL)	Openbare dienst voor arbeidsbemiddeling (Actiris)
	Dienst beroepsopleiding voor Franstalige leerlingen (Bruxelles Formation)
	Dienst beroepsopleiding voor Nederlandstalige leerlingen (VDAB)
	Openbare dienst voor het leerlingwezen en ondernemersopleidingen voor Franstalige (COCOF) of Nederlandstalige (SYNTRA) leerlingen
Vlaanderen (BE-FL)	Openbare dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (VDAB)
	Openbare dienst voor het leerlingwezen en ondernemersopleidingen (Syntra)
Wallonië (BE-FR)	Openbare dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (Le Forem)
	Openbare dienst voor het leerlingwezen en ondernemersopleidingen (IFAPME)
Duitstalige gemeenschap (BE-DE)	Openbare dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (ADG)
	Openbare dienst voor het leerlingwezen en ondernemersopleidingen (IAWM)

Deze Spotlight is gebaseerd op input van Bruxelles Formation (ReferNet-partner in 2023).

CEDEFOP

Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding

P.O. Box 22427, 55102 Thessaloniki, Griekenland
 Europe 123, 57001 Thessaloniki, Griekenland
 Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020
 E-mail: info@cedefop.europa.eu

Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (Cedefop), 2024

www.cedefop.europa.eu

Bureau voor publicaties van de Europese Unie